

Repertoriul jurisprudenței

Cauza C-348/20 P

**Nord Stream 2 AG
împotriva**

Parlamentului European și Consiliului Uniunii Europene,

Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 12 iulie 2022

„Recurs – Energie – Piața internă în sectorul gazelor naturale – Directiva 2009/73/CE – Directiva (UE) 2019/692 – Extinderea aplicabilității Directivei 2009/73 în privința conductelor de gaz între state membre și țări terțe – Articolul 263 al patrulea paragraf TFUE – Acțiune în anulare – Condiție potrivit căreia măsura care face obiectul acțiunii trebuie să o privească în mod direct pe recurentă – Lipsa puterii de apreciere în ceea ce privește obligațiile impuse recurentei – Condiție potrivit căreia măsura care face obiectul acțiunii trebuie să o privească în mod individual pe recurentă – Adecvarea derogărilor care o exclud pe recurentă ca singur operator de la beneficiul acestora – Cerere de retragere a unor documente din dosar – Norme în materie de prezentare a probelor în fața instanței Uniunii Europene – Documente interne ale instituțiilor Uniunii”

1. *Acțiune în anulare – Persoane fizice sau juridice – Acte care le privesc direct și individual – Afectare directă – Criterii – Directivă de modificare care supune, în principiu, partea din conductele de transport al gazelor situată între un stat membru și o țară terță normelor aplicabile pentru piața internă în sectorul gazelor naturale – Afectare directă a unui proprietar de conducte care poate intra în domeniul de aplicare al normelor dreptului Uniunii – Condiții – Directivă care produce în mod direct efecte asupra situației juridice a proprietarului – Lipsa unei marje de apreciere a statelor membre în ceea ce privește punerea în aplicare a directivei în privința sa*
[art. 263 al patrulea paragraf TFUE; Directiva 2009/73 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 2 pct. 17 și art. 9, 32, 36 și 49a, și Directiva 2019/692 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 1]

(a se vedea punctele 43, 44, 62-67, 70, 74-77, 95, 97-112, 114 și 164)

2. *Procedură jurisdicțională – Incident de procedură – Cerere de retragere a unor documente din dosar – Criterii de apreciere – Documente interne ale instituțiilor Uniunii – Obligația instanței Uniunii de a pune în balanță interesele părților în raport cu dreptul lor la un proces echitabil – Întindere*
[art. 15 alin. (3) primul paragraf TFUE; Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 42 și 47; Regulamentul nr. 1049/2001 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 4 alin. (1)]

(a se vedea punctele 128-134 și 136-148)

3. *Acțiune în anulare – Persoane fizice sau juridice – Acte care le privesc direct și individual – Afectare individuală – Criterii – Directivă de modificare care supune, în principiu, partea din conductele de transport al gazelor situată între un stat membru și o țară terță normelor aplicabile pentru piața internă în sectorul gazelor naturale – Acțiune a unui proprietar de conducte de gaze care poate intra în domeniul de aplicare al normelor dreptului Uniunii – Directivă care permite acordarea unor derogări din partea autorităților naționale de reglementare – Afectare individuală a proprietarului în calitate de singur operator exclus de directivă de la beneficiul respectivelor derogări – Admisibilitate [art. 263 al patrulea paragraf TFUE; Directiva 2009/73 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 2 punctul 17 și art. 36 și 49a, și Directiva 2019/692 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 1]*

(a se vedea punctele 156-163)

Rezumat

Recurenta, Nord Stream 2 AG, este o societate de drept elvețian al cărei unic acționar este societatea publică pe acțiuni rusă Gazprom. Aceasta este responsabilă de planificarea, de construirea și de exploatarea conductei marine Nord Stream 2, destinată să asigure transportul gazelor între Vyborg (Rusia) și Lubmin (Germania). Lucrările de construcție au început în ianuarie 2017.

La 17 aprilie 2019, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene au adoptat Directiva 2019/692¹ de modificare a Directivei 2009/73 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale. Directiva 2019/692, intrată în vigoare la 23 mai 2019, urmărește să asigure faptul că normele aplicabile liniilor de transport al gazelor care leagă două sau mai multe state membre se aplică totodată, în cadrul Uniunii Europene, liniilor de transport al gazelor înspre și dinspre țări terțe precum conducta Nord Stream 2. Astfel, în urma intrării în vigoare a acestei directive, proprietarii de conducte între un stat membru și o țară terță, precum recurenta, sunt supuși în prezent, în principiu, obligațiilor prevăzute de Directiva 2009/73 pentru partea din liniile lor de transport de gaze situată pe teritoriul statelor membre, în speță partea conductei Nord Stream 2 situată pe teritoriul Republicii Federale Germania. Aceasta presupune pentru respectivii operatori printre altele obligația de a separa sistemele de transport și operatorii de transport și de sistem în raport cu structurile de producție și de furnizare², precum și instituirea unui sistem de acces nediscriminatoriu al terților la sistemele de transport al gazelor, pe baza unor tarife publicate și aprobate³.

Prin Ordonanța din 20 mai 2020⁴, Tribunalul a respins ca inadmisibilă acțiunea introdusă de recurentă și având ca obiect anularea directivei în litigiu, pentru motivul că nu era vizată în mod direct de aceasta din urmă. Acesta a apreciat în special că o directivă nu putea, prin ea însăși, să creeze obligații în sarcina unui particular în lipsa adoptării prealabile a unor măsuri de transpunere. În aceste împrejurări, Tribunalul a renunțat să examineze admisibilitatea acțiunii în raport cu afectarea individuală a recurentei. În cadrul acțiunii, Tribunalul a dispus de asemenea retragerea din dosar a anumitor documente interne prezentate de recurentă în cadrul acțiunii sale fără autorizarea instituțiilor vizate.

¹ Directiva (UE) 2019/692 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 de modificare a Directivei 2009/73/CE privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale (JO 2019, L 117, p. 1) (denumită în continuare „directiva în litigiu”).

² Articolul 9 din Directiva 2009/73.

³ Articolul 32 din Directiva 2009/73.

⁴ Ordonanța din 20 mai 2020, Nord Stream 2/Parlamentul și Consiliul (T-526/19, EU:T:2020:210).

Sesizată cu un recurs formulat de recurentă, Curtea, reunită în Marea Cameră, anulează ordonanța Tribunalului și declară acțiunea admisibilă. Cu această ocazie, Curtea precizează jurisprudența sa privind admisibilitatea acțiunilor directe introduse de particulari împotriva unor directive. Aceasta precizează de asemenea rolul Regulamentului nr. 1049/2001 privind accesul public la documente⁵ în vederea examinării cererilor de retragere a documentelor interne din dosarul jurisdicțional.

Aprecierea Curții

Mai întâi, Curtea amintește că, potrivit articolului 263 al patrulea paragraf al doilea segment de teză TFUE, orice persoană fizică sau juridică poate formula o acțiune împotriva actelor care o privesc direct și individual. Pentru ca un particular să fie direct vizat de actul pus în discuție, trebuie îndeplinite în mod cumulativ două criterii. Pe de o parte, măsura contestată trebuie să producă în mod direct efecte asupra situației sale juridice și, pe de altă parte, ea nu trebuie să lase nicio putere de apreciere destinatarilor însărcinați cu punerea sa în aplicare.

În ceea ce privește prima condiție referitoare la producerea de efecte directe asupra situației juridice a unui particular, Curtea arată că capacitatea unui act de a produce astfel de efecte nu poate fi apreciată numai în raport cu forma sa și că trebuie examinată esența acestui act. Rezultă că orice act poate, în principiu, să producă în mod direct efecte asupra situației juridice a unui particular, independent de aspectul dacă acest act presupune măsuri de executare, inclusiv, în ceea ce privește o directivă, măsuri de transpunere. Astfel, acestea din urmă nu pun în discuție caracterul direct al legăturii existente între respectiva directivă și aceste efecte, cu condiția ca directiva menționată să nu lase statelor membre nicio putere de apreciere în ceea ce privește impunerea respectivelor efecte particularului.

În speță, prin extinderea domeniului de aplicare al Directivei 2009/73 la conductele de gaze între state membre și țări terțe, directiva în litigiu are drept consecință supunerea recurente, în calitate de proprietară a unei asemenea conducte de gaze, obligațiilor care decurg din aceasta. În această privință, necesitatea ca statul membru în cauză, în speță Republica Federală Germania, să adopte măsuri de transpunere pentru a pune în aplicare aceste obligații nu are incidență în măsura în care acest stat membru nu dispune de o marjă de apreciere de natură să împiedice impunerea acestor obligații recurente.

În continuare, Curtea statuează că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că directiva în litigiu nu producea în mod direct efecte asupra situației juridice a recurente.

În ceea ce privește a doua condiție referitoare la marja de apreciere lăsată destinatarilor unui act în vederea punerii sale în aplicare, Curtea precizează că existența unei astfel de marje trebuie să fie examinată și în raport cu esența acestui act și trebuie, pe de altă parte, să fie apreciată în mod necesar în raport cu efectele juridice concrete urmărite de acțiune și care se pot produce efectiv asupra situației juridice a persoanei interesate.

⁵ Regulamentul (CE) nr. 1049/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2001 privind accesul public la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei (JO 2001, L 145, p. 43, Ediție specială, 01/vol. 3, p. 76). Trebuie să se observe că acest regulament nu este aplicabil în speță.

Or, în speță, deși statele membre destinatarii ale directivei în litigiu dispun de o anumită marjă de manevră în ceea ce privește concretizarea obligațiilor pe care le impune, statul membru în cauză nu dispune de nicio marjă de apreciere în ceea ce privește impunerea acestor obligații recurente. În special, acesta nu are posibilitatea de a-i acorda una dintre derogările prevăzute de Directiva 2009/73⁶. Astfel, în pofida marjei de apreciere a statelor membre în ceea ce privește acordarea derogărilor prevăzute de Directiva 2009/73 întreprinderilor din sectorul gazelor care îndeplinesc condițiile de acordare a acestora, niciuna dintre respectivele derogări nu se poate aplica situației recurente, care nu îndeplinește aceste condiții. Există astfel o legătură directă între intrarea în vigoare a directivei în litigiu și impunerea în sarcina recurente a obligațiilor enunțate în aceasta.

Prin urmare, Curtea apreciază că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că directiva în litigiu lăsa o marjă de apreciere statelor membre, fără a lua în considerare situația recurente și faptul că intrarea în vigoare a directivei în litigiu a avut drept consecință directă supunerea acesteia din urmă unor obligații de la care nu se poate sustrage.

Având în vedere aceste considerații, Curtea concluzionează că directiva în litigiu o privește direct pe recurentă.

În continuare, Curtea examinează cererea Consiliului de retragere din dosar a anumitor documente interne prezentate în mod neregulamentar de recurentă în cursul procedurii. Mai precis, era vorba despre o recomandare a Comisiei Europene adresată Consiliului privind inițierea negocierilor dintre Uniune și un stat terț în vederea încheierii unui acord internațional, despre un aviz al Serviciului juridic al Consiliului referitor la această recomandare, precum și despre observațiile Republicii Federale Germania formulate în cadrul procedurii legislative de adoptare a directivei în litigiu.

Curtea observă de la bun început că admisibilitatea elementelor de probă prezentate în mod neregulamentar, precum documentele interne ale instituțiilor Uniunii a căror prezentare nu a fost autorizată, depinde de punerea în balanță a intereselor părților în special din perspectiva obiectivului de a garanta dreptul lor la un proces echitabil. În această privință, deși Regulamentul nr. 1049/2001 are o anumită valoare indicativă la ponderarea acestor interese, el nu o reglementează în mod exhaustiv.

Astfel, în ceea ce privește avizul Serviciului juridic al Consiliului, Curtea consideră, asemenea Tribunalului, că punerea în balanță înclină în favoarea protecției intereselor Consiliului, printre care dreptul la un proces echitabil și interesul său de a primi avize sincere, obiective și complete care ar fi atinse prin menținerea avizului respectiv în dosarul jurisdicțional, fără ca singurul interes al recurente de a-și susține argumentația cu ajutorul acestui aviz să fie suficient în speță pentru a justifica o asemenea menținere, cu atât mai mult cu cât temeinicia acestei argumentații nu depinde în niciun mod de prezentarea unui asemenea aviz. În schimb, în ceea ce privește recomandarea Comisiei și observațiile Republicii Federale Germania, Curtea constată că Tribunalul a aplicat, în realitate, exclusiv dispozițiile Regulamentului nr. 1049/2001, fără a proceda la o punere în balanță a intereselor în cauză și fără a examina, în acest cadru, dacă menținerea aceluiași documente la dosar putea în mod concret și efectiv să aducă atingere interesului invocat pentru a justifica retragerea lor, și anume interesul public în ceea ce privește relațiile internaționale⁷.

⁶ Articolele 9 și 9a din Directiva 2009/73/CE,

⁷ Articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1049/2001.

După ce a admis recursul, făcând uz de competența sa de judecare a fondului, Curtea se pronunță, în sfârșit, asupra afectării individuale a recurente prin directiva în litigiu. În această privință, aceasta constată că recurenta este vizată în mod individual de condițiile de derogare prevăzute de directiva menționată, din moment ce este singurul operator care se află și se poate afla în situația de a fi exclus de la beneficiul acestora.

Având în vedere cele ce precedă, Curtea declară admisibilă acțiunea în anulare formulată de recurentă și trimiterea cauzei spre judecare Tribunalului pentru a se pronunța pe fond.